

Fornyhet bruk av eldre landbruksbygninger i Oppland og Hedmark

”Fordi gamle gårdsbruk og tun utgjør en så sentral del av norsk kultur- og kulturlandskapsverdier, må vi legge til rette for et levedyktig landbruk i hele landet som kan bidra til å sikre de spesielle kvalitetene som vi ønsker å ta vare på og som er viktige for oss.”

Landbruksminister Lars Peder Brekk i brev til Breidablikkseminaret 10. juni 2010

Fjøset på Gåserud i Østre Toten ble bygd helt om innvendig på 1990-tallet til en åpen hall for vedproduksjon.

Har du gode eksempler på gjenbruk?

Prosjektet er landsomfattende og fokuserer på bygninger i landbruket som tømmes for funksjoner. Dette er ofte resultat av at produksjoner og produksjonsmåter i næringa endres. Dette er bygninger som ut fra ulike kriterier kan ha høg verneverdi. Den monumentale enhetslåven eller den lille utløa preger hver på sin positive måte det landskapet de er en del av. Verneverdi alene er for mange eiere neppe god nok grunn for å bruke mye egne ressurser på å ta vare på bygningene hvis de ikke også har en bruksverdi, forfall og etter hvert riving blir ofte resultatet.

Kunnskap og idéer om nye muligheter er ikke alltid like enkelt tilgjengelig. De fleste eiere mangler erfaring med endringsprosjekter. Tilgang på andres erfaringer kan derfor være til inspirasjon og nytte. Prosjektet skal gjøre gode gjenbrukseksempler bedre tilgjengelig. Det bygges en idébank i form av ei nettside. Denne skal formidle tilpasninger til fornyet bruk dvs. helt ny bruk eller også tradisjonell landbruksproduksjon. Kall det gjerne tiltak for

å redde røde, brune, grå eller gule låver. Begrepet ”røde låver” kan gjerne stå som en fellesbetegnelse fordi tilstanden på disse bygningene synliggjør situasjonen tydeligst. Mange ”røde låver” utover bygdene har stått ”uvirksomme” i lang tid og noen har et langt framskredet forfall.

*Til dere eiere som mottar denne informasjonen og som er eller har vært i en lignende prosess:
Send meg eksempler i form av bilder og en kort beskrivelse av tiltaket og prosessen. **Alle typer bygninger i tunet, på jordet eller på setra er interessante for prosjektet.***

Eksempler kan sendes til hovedkontakt for prosjektet i Oppland og Hedmark:

Trond S Raddum, Mjøsmuseet AS, Kapp Melkefabrikk, Postboks 13, 2858 KAPP. Tlf. direkte: 99 70 80 18.

E-post: Trond.Raddum@mjosmuseet.no

Nettadresse: <http://landbruksbygg.lr.no/5175/5798>.

Hva kan bygningen brukes til?

Eksisterende bygninger utgjør ca 40 % av Norges nasjonalformue, og representerer store kulturhistoriske verdier og viktige bruksressurser. Det å holde på eller få tilbake aktivitet i de gamle bygningene kan i seg sjøl, under nærmere gitte forutsetninger, være et viktig bevaringstiltak. Det kan ligge en del antikvarisk sett radikalt og konfliktfylt stoff i dette. Endret bruk og konsekvenser av det - hvor går grensen? Går det noen grense?

Det ideelle er vel at en i hovedsak forholder seg til en bruksform som er mest mulig "beslektet" med den gamle. Når en skal finne fram til ny bruk, er det viktig å ta utgangspunkt i bygningens premisser. Det handler både om hvilke funksjoner som kan passe i bygningen og om de myndighetskravene ulik bruk utløser. Et viktig mål for ethvert byggeprosjekt for eldre verdifulle bygninger bør være å bruke bygningens kvaliteter og kulturhistoriske verdier og samtidig ikke "overforbruke" dem.

Bygningsarven er grunnlag for opplevelser som for eieren kan gjøre anlegget attraktivt utover den rene bruksverdien. I tilfeller hvor bruken ikke er tilpasset bygningens premisser, vil den stadig framstå som upraktisk og det vil stadig oppstå behov for endringer som kan redusere opplevelsen av anlegget.

Om alle eksemplene som legges inn oppfyller de ulike kravene like godt, vil prosjektet overlate til betrakteren selv å vurdere.

Framtidens hus er i stor grad allerede bygget, det er viktig å ta vare på og bruke den ressursen.

Sportskafé i fjøset, Finsveen i Lillehammer.

Driftsbygningen på Fokhol i Stange er under ombygging. Fire små rom blir til ett stort.

Fylkesmannen i Hedmark

MJØSMUSEET

Fylkesmannen i Oppland